România competitivă

Un proiect pentru o creștere economică sustenabilă

CONTEXT

România, ca membră a Uniunii Europene și a Alianței Nord-Atlantice, se confruntă astăzi cu un set complex de provocări:

- Repercusiunile crizei economice globale care a implicat un set de măsuri de austeritate și contracție pentru o redresare sănătoasă.

- Schimbările climatice și avansul tehnologic care schimbă fundamental dinamica mai multor industrii, inclusiv în raport cu forța de muncă.

- Conflictele deschise de la Sudul și Estul Europei care au generat un val de migrație fără precedent, fenomen care, în lipsa unei abordări integrate și mature, poate duce la radicalizarea discursului politic și la atitudini sociale extreme.

Toate aceste aspecte pun la grea încercare proiectul European care traversează o perioadă de redefinire identitară care trebuie abordată cu maximă responsabilitate de către fiecare stat membru în parte.

INTRODUCERE

După o îndelugată perioadă de tranziție care și-a propus întărirea statului de drept și a instituțiilor specifice unei democrații moderne, România este astăzi o economie stabilă care are șansa să se transforme într-o țară de linia întâi în rândul comunității europene printr-un nou **proiect economic** care să canalizeze toate energiile factorilor de decizie către o dezvoltare economică sustenabilă.

Obiectivul principal al documentului **„România competitivă”** este acela de **a defini o viziune care să furnizeze consensul societal asupra principalelor domenii și măsuri de acțiune menite să așeze România pe calea dezvoltării sustenabile**, ceea ce s-ar traduce, în limbaj economic, prin convergența nivelului PIB/locuitor cu nivelul din țările europene dezvoltate.

„România competitivă”

Este o viziune colectivă, acceptată și asumată de toți actorii, care va asigura caracterul integrator și eficiența necesară programelor guvernamentale;

Stabilește un set clar și coerent de principii strategice care trebuie să se regăsească în întreg portofoliul de proiecte și programe ce vor fi cuprinse în strategia finală.

În acest sens trebuie urmărită, în primul rând, o cât mai bună **valorificare a factorilor care intră în componența PIB-ului potențial - capital, forță de muncă, productivitate (inclusiv capital natural) –** ca singura cale de a stimula în mod sustenabil o creștere economică de la 3% la 5% anual. Aceasta ar putea duce România la un nivel al PIB-ului pe cap de locuitor la puterea de cumparare standard la un echivalent de aproximativ 70% din media UE în anul 2020 (luând în calcul un nivel de creștere de 2% anual la nivelul Uniunii Europene).

Ariile prioritare identificate susțin realizarea obiectivului central de creștere economică și sunt orientate spre stimularea **productivității** (agricultura sau sectoarele creative), a **capitalului** (investițiile străine și exporturile, fondurile europene, piața de capital) și a altor elemente care creează condițiile pentru dezvoltarea producției autohtone și au impact direct asupra **forței de muncă și calității vieții** (educația, sănătatea, infrastructura, debirocratizarea etc).

Viziunea este concretizată în 16 domenii, care la rândul lor cuprind 41 de priorități, respectiv 90 de măsuri cu un orizont de realizare până în 2020 care adresează provocările curente pentru cei trei factori menționați, precum scăderea natalității sau migrația (în cazul forței de muncă), sau reducerea substanțială a investițiilor străine post-criză (în cazul capitalului).

Viziunea 2020 - România este țara în care vreau să trăiesc, să muncesc, să îmi cresc copiii și în care vreau să mă întorc.

Pentru asta, "România competitivă" își propune stimularea producției oriunde în România și deblocarea potențialului de dezvoltare prin:

- ***Evaluarea și asumarea stării de fapt.***
- ***Inventarierea resurselor și a progreselor existente.***
- ***Identificarea punctelor forte și detalierea unui plan structural de intervenție în domenii cheie.***
- ***Analiză și corelarea strategiilor sectoriale de dezvoltare într-un mod coerent cu impact direct în economie.***
- ***Valorificarea resurselor, talentului și tradiției în acord cu mediul și transformarea lor în surse de prosperitate și bunăstare colectivă.***
- ***Reducerea distanțelor dintre diferitele regiuni de dezvoltare, dintre sat și oraș, dintre stat și cetățean prin creșterea serviciilor care țin de calitatea vieții și reforma administrației prin debirocratizare, digitalizare etc.***
- ***Un plan concret de măsuri economice care să ne redea încrederea, speranța și buna credință – elemente esențiale ale oricărui contract economic de durată între stat și cetățean.***
- ***Crearea de oportunități pentru generația tânără de la sate și orașe prin reconectarea învățământului profesional la piața muncii.***
- ***Potențarea activității de cercetare, dezvoltare și inovare care să ne propulseze în fața competitorilor.***
- ***Orientarea permanentă către nevoile cetățeanului.***
- ***Implicarea tuturor factorilor de decizie într-un amplu exercițiu colaborativ care să reprezinte consensul și asumarea comună a drumului spre dezvoltare.***

O creștere sănătoasă nu se mai poate face prin politici monetare, fiscale sau salariale care încurajează consumul, ci doar prin stimularea **producției oriunde în România.**

„România competitivă” își propune modernizarea României prin **creșterea calității instiuționale și a competitivității economice** pe post de surse indispensabile ale dezvoltării. România trebuie să-și extindă potențialul de creștere economică, astfel încât progresele să fie cât mai sustenabile.

Performanțele economice depind nemijlocit de **calitatea instituțiilor**, adică a regulilor conform cărora întreprinzătorii își desfășoară activitatea. De aceea trebuie făcută o prioritate constantă din îmbunătățirea calității instituționale a mediului de afaceri. Nu doar mărimea impozitelor contează, ci și povara birocrației, domnia legii, timpul și costurile cu obținerea de avize și autorizații. Politicile destinate mediului de afaceri au nevoie de soluții structurale, care să aducă transparență, predictibilitate și competitivitate. Un mediu de afaceri prietenos, favorabil investițiilor, este cheia progresului și dezvoltării durabile a României.

În ceea ce privește dezvoltarea, **“România competitivă”** prevede măsuri care să deblocheze potențialul de dezvoltare în sectoare cheie ale economiei. Ideile din prezentul document sunt rezultatul unor dezbateri care au implicat actori instituționali, reprezentanți ai mediului de afaceri și ai societății civile.

ECONOMIE VERDE

Dezvoltarea capacităților umane, instituționale și economice, inclusiv prin cercetare, educație și formare sunt esențiale pentru orientarea dezvoltarii viitoare a României ca o țară care își valorifică în mod competitiv și inteligent capitalul natural și uman asigurând bunăstare și un trai decent, în echilibru cu mediu și natură, pentru toți cetățenii săi. Un rol important în acest sens îl au acțiunile de sprijinire a unor elemente economice alternative, prin introducerea conceptului de ECONOMIE VERDE, pentru a impulsiona și accelera tranziția și în România către o economie care maximizează calitatea vieții.

Se impune astfel regândirea modelului de dezvoltare economică pe baza *utilizării* **patrimoniului natural** ca o oportunitate de dezvoltare și creștere economicp pentru a generea un avantaj competitiv în fața multiplelor provocări ale globalizării. Acest model va genera un progres societal, bazat pe cei 3 piloni ai dezvoltării durabile – de mediu, economic și social. Aceste premize constituie fundamentul paradigmei „economiei verzi”, sau a unei economii în care protecția mediului este o oportunitate și motor al creșterii economice și dezvoltării sociale spre care și România trebuie să tindă până în 2030.

Când ne referim la producție, pentru ca poziția României să fie una competitivă pe piețele internaționale, vizăm elemente de politici publice interne, care orientează creșterea economică către bunăstare și o mai bună calitate a vieții. În paralel, însă, avem în vedere necesitatea de a consolida eforturile de decuplare a creșterii economice de la degradarea mediului, prin stimularea investițiilor verzi și promovarea consumului și producției durabile, eficienței energetice, și a managementului sustenabil al utilizării resurselor. Totodată, prin introducerea noii viziuni de aplicare a unei abordări de mediu durabile, atât procesele de fabricație și de construcții, cât și bunurile fabricate și clădirile vor devini din ce în ce mai verzi. Trendul productivității materiale și energetice devine astfel unul pozitiv, în special în cazul unor bunuri cum ar fi locuințe, mașini și echipamente, ceea ce contribuie în mod substanțial la reducerea presiunii asupra mediului.

FACTORI CARE INTRĂ ÎN COMPONENȚA PIB-ULUI POTENȚIAL

FORȚA DE MUNCĂ

În dinamica actuală a economiei globale, capitalul uman este poate cel mai important pilon pentru o economie competitivă, iar valorificarea acestuia trebuie să țină cont de crearea unor condiții de dezvoltare care să asigure egalitatea de șanse prin acces la serviciile esențiale care țin de calitatea vieții și programe care să susțină mobilitatea forței de muncă în funcție de nevoile economice.

EDUCAȚIA este un factor esențial cu impact direct asupra economiei prin rolul determinant pe care îl are în pregătirea forței de muncă pentru a răspunde cerințelor actuale ale pieței. Unul dintre cele mai importante obiective este chiar reducerea distanței dintre cerere și ofertă prin crearea cadrului legislativ și normativ optim pentru învățământul profesional dual.

SĂNĂTATEA populației este esențială pentru productivitatea economică, de aceea măsurile din prezentul document țintesc îmbunătățirea actului medical, prevenția și adresarea bolilor cu rata de mortalitate cea mai des întâlnită și reducerea mortalității infantile.

NATALITATEA este o problemă nu doar pentru România, ci pentru toate statele dezvoltate și trebuie abordată cu maximă seriozitate pentru evitarea unor dezechilibre sociale și economice majore în viitor. Măsurile luate în vedere își propun îmbunătățirea serviciilor publice destinate creșterii copilului și stimularea angajatorilor în vederea înființării de grădinițe și creșe pentru copiii salariaților.

DIASPORA poate contribui semnificativ la progresul economic al României, nu doar în termeni economici, ci mai ales prin infuzie de expertiză și bune practici - actualii studenți și lucrătorii români din străinătate la întoarcerea în România pot aduce know-how, aptitudini și inovație care ar impulsiona economia și societatea românească, ar transforma fenomenul brain drain într-unul de tip brain gain. Măsurile au în vedere programe care vizează promovarea migrației de întoarcere, canalizarea remiterilor de bani către economisire și realizarea de investiții și flexibilizarea procesului de admisie pentru cetățenii din state terțe în vederea atragerii de personal înalt calificat, în special pentru domeniile de activitate în care România duce lipsă de forță de muncă.

PRODUCTIVITATEA

Producția este elementul esențial al viziunii de dezvoltare al, iar domeniile vizate sunt acele sectoare care, în linie și cu strategia de competitivitate a României, reprezintă pilonii care pot contribui semnificativ la accelerarea creșterii economice.

AGRICULTURA: În 2016, peste jumătate din populația României trăiește în mediul rural, fiind cea mai rurală și agrară societate din Uniunea Europeană. România deține una dintre cele mai întinse și fertile zone agricole. Măsurile pentru stimularea agriculturii prevăd dezvoltarea sistemului de irigații, creșterea structurilor asociative în rândul fermierilor și revigorarea învățământului agricol. În același timp, trebuie stimulate sectoarele de nișă precum agricultura ecologică, unde România are un bun potențial de avantaj competitiv într-o ramură ce întregistrează o creștere rapidă la nivel internațional.

TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI INDUSTRIILE CREATIVE au potențial de creștere demonstrat în ultimii ani. Obiectivele pentru aceste sectoare sunt definirea cadrului de funcționare și stimularea creșterii prin calificarea forței umane și adaptarea sistemului educațional la cerințele pieței și un cadru fiscal favorabil dezvoltării.

ENERGIA este un domeniu critic pentru economie, iar printr-o gestionare corectă a resurselor și investițiilor, România poate deveni în următorii ani un furnizor de stabilitate în regiune. Măsurile structurale cuprinse în prezenta propunere se referă doar la creșterea eficienței energetice și minimizarea pierderilor, urmând ca obiectivele specifice de dezvoltare ale sectorului să se regăsească în Strategia Energetică Națională. Obiectivele energetice trebuie să includă și creșterea producției de energie din resurse regenerabile care asigură atât o mai bună independență și securitate energetică, cât și o contribuție la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, și, implicit, la combaterea schimbărilor climatice.

CAPITAL

Investițiile sunt vitale pentru dezvoltarea economiei, iar potențialul de creștere al unei țări poate fi ușor translatat în capacitatea de a atrage fonduri și de interesul investitorilor.

Investițiile bazate pe **FONDURILE STRUCTURALE EUROPENE** şi de coeziune au o bună capacitate de a susține creşterea economică pe termen lung datorită potențialului lor de a stimula productivitatea totală a factorilor de producție. Provocările noului exercițiu financiar 2014 – 2020 țin de reorganizarea schemei de alocare a fondurilor pe baza Strategiei Europa 2020. Prioritățile sunt creșterea capacității instituționale de elaborare a politicilor publice, dialogul și colaborarea interministerială pentru corelarea politicilor și obiectivelor și simplificarea procedurilor de depunere şi implementare a proiectelor finanțate.

PIAȚA DE CAPITAL este un barometru al maturității economice, iar România este piața cu cel mai ridicat potențial în comparație cu bursele din Europa de Sud-Est. Măsurile pentru dezvoltarea pieței de capital vizează simplificarea procedurilor de înregistrare fiscală pentru investitorii străini, creșterea gradului de conștientizare pentru companiile cu capital românesc a beneficiilor adoptării standardelor de guvernanță corporativă și accelerarea privatizarilor întreprinderilor de stat.

INVESTIȚIILE DIRECTE făcute în economia națională contribuie pe termen scurt la creșterea Produsului Intern Brut, creșterea numărului de salariați și a încasărilor bugetare, iar pe termen lung pot ajuta la sporirea potențialului de creștere prin aportul de capital fizic și financiar, prin transferul de know-how, intensificarea concurenței și îmbunătățirea productivității totale a factorilor de producție. Prioritățile vizate sunt simplificarea procedurilor de autorizare în diferite domenii, accelerarea eficientizării acordării ajutorului de stat și a criteriilor de alocare a acestuia și îmbunătățirea relației dintre autoritățile publice și investitori.

CATALIZATORI

Pe lângă cei trei factori care intră în componența PIB-ului potențial, există o serie de catalizatori care creează condițiile indispensabile dezvoltării.

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT joacă un rol esențial în conectarea regiunilor de dezvoltare, a spațiului urban de rural și deschide România pieților externe. O rețea strategică de drumuri reduce timpul de deplasare, sporind mobilitatea în rândul forței de muncă și competitivitatea exporturilor și răspunde obiectivului central de încurajare a afacerilor a se dezvolta în orice zonă. „România competitivă" propune prioritizarea sectoarelor critice și realizarea lor în afara cadrului existent. Niciun cetățean din România nu ar trebui să fie la o distanță mai mare de 2 ore de o autostradă.

CADASTRUL este necesar pentru orice activitate care implică terenuri sau clădiri. Obiectivele în acest domeniu sunt scăderea perioadei necesare finalizării unui contract de cadastru pentru o Unitate Administrativ Teritorială, eficientizarea procesului de atribuire a acordurilor cadru, prin clarificarea sau simplificarea legislației achizițiilor, modificarea procedurii de selecție a UAT-urilor și creșterea capacității de verificare în paralel a mai multor UAT-uri, de la 2 în prezent la 4 care ar permite accelerarea finalizării procesului de cadastru.

CERCETAREA ȘI DEZVOLTAREA vor fi elemente cheie pentru economie, indiferent de sector și vor da dimensiunea eșecului sau succesului în afaceri. Un stat responsabil trebuie să încurajeze cercetarea și inovația prin crearea unui cadru predictibil care să atragă nu doar investiții, ci și noi creiere și talent în institutele de cercetare și universități, dar și în sectorul privat. Stimularea cercetării pentru eco-inovare și tehnologii curate este esențială pentru a produce tehnologii competitive adaptate la provocările de mediu și schimbări climatice cu care și România se confruntă din ce în ce mai pregnant. Printre stimularea cercetării și dezvoltării, măsurile prevăd concentrarea și prioritizarea domeniilor și proiectelor CDI pentru finanțare (focus pe ELI Valley Măgurele), asigurarea stabilității și predictibilității precum și a unei finanțări suficiente și crearea unui mediu stimulativ pentru inițiativa mediului privat, inclusiv pentru comercializarea inovării.

DEBIROCRATIZAREA este un proces absolut necesar pentru fluidizarea și accelerarea schimburilor economice. Este nevoie de un concept integrat care să transforme „dialogul birocratic" într-unul funcțional pentru o democrație modernă. Măsurile vizează debirocratizarea continuă și rapidă a tuturor instituțiilor publice și reducerea costurilor totale impuse oamenilor de afaceri și IMM-urilor prin taxe administrative, precum cele pentru obținerea unei autorizații. Debirocratizarea este un proces extrem de complex care trebuie armonizat și cu reforma administrației publice. Planul de reforme are la bază câteva principii fundamentale: simplificarea, integrarea, transparentizarea și digitalizarea.

ACHIZITIILE PUBLICE reprezintă garanția bunei funcționări pentru orice demers economic strategic. Măsurile din prezentul document sunt extrase cu prioritate din Strategia Națională în domeniul achizițiilor publice și își propun îmbunătățirea cadrului legislativ prin transpunerea Directivelor UE și soluționarea deficiențelor din implementare cu scopul de a sprijini pregătirea și implementarea viitoarelor contracte de achiziții publice.

Rolul asumat al statului este de a a facilita realizarea proiectului economic prin debirocratizare, o abordare orientată către cetățean și îmbunătățirea tratamentului contribuabilului.

STATUL va susține **„contractul" economic** prin promovarea **încrederii, speranței** și **bunei credințe** prin îndeplinirea funcțiilor sale regaliene (garant al siguranței personale sau al proprietății private; garant al încrederii prin transparență instituțională și continuarea luptei împotriva corupției) și prin înlăturarea barierelor structurale care blochează productivitatea. Totodata statul trebuie sa fie un garant al bunei gestionări a resurselor și capitalului natural cu care România este înzestrată, spre folosul atât al generației actuale, cât și al celor viitoare.

ACCESIBILITATEA și INTERCONECTAREA sunt două principii care transced planul de reforme.

Accesibilitatea se traduce nu doar în accesul la **infrastructură** (de transport, de utilități, de comunicații, de educație, de sănătate, de mediu sau cultural), dar și în reducerea distanțelor dintre stat și cetățean prin **e-government și măsuri digitale de administrare a afacerii sau platforme de conținut** pentru comunitatea IMM-urilor, oportunități pentru diaspora etc.

(Inter)conectarea presupune simplificarea proceselor, încurajarea unei atitudinii colaborative, dar și mărirea șanselor de schimburi economice interne și cu piețele externe.

CERINȚE PENTRU IMPLEMENTAREA DOCUMENTULUI

Acest document îmbină caracterul aspirațional (unde vrem să ajungă România pe termen mediu) cu cel tehnic (care sunt măsurile necesare pentru atingerea acestui scop). Efortul bugetar cumulat pe o perioadă de cinci ani presupus de aplicarea tuturor măsurilor prezentate a fost estimat la 16,9 miliarde euro (circa 10,5% din PIB pentru o perioadă de 5 ani).

Succesul proiectului „România competitivă" presupune trecerea testului perenității ciclurilor electorale, astfel încât să poată fi conturat consensul politic necesar pentru implementarea reformelor economice și instituționale ce vor fi fundamentate în cadrul procesului de consultare și dezbatere publică.

Proiectul economic va fi în acord cu alte documente precum „Programul Național de Reformă și Programul de Convergență"; „Strategia de dezvoltare a României în următorii 20 de ani (2016-2035)", Strategia de Dezvoltare Durabilă a României, strategiile sectoriale ale ministerelor și alte documente cu caracter strategic. Aspectele ce țin de dezvoltarea României competitive prin stimularea tranziției către economia verde vor fi elaborate separat în „Carta Albă a Economiei Verzi în România",care va fi lansată în septembrie 2016.

Principalele argumente care susțin implementarea proiectului economic fără rezerve din partea factorilor politici ar fi: absența factorului ideologic; popularitatea măsurilor (acceptate la nivelul intregii societății ca nevoi ce necesită acțiunea imediată); prioritizarea implementării acestora într-un timp relativ scurt și cu costuri minime.

Produsul final va fi rezul tatul proceselor de consultare în profunzime și colaborare cu toate sectoarele (guvernamental, non-guvernamental, privat) care urmează a se desfășura în perioada iulie – septembrie 2016 și va îmbrăca forma unui acord politic privind strategia de competitivitate a României.

Acest exercițiu de consensualizare și de asumare a rezultatelor sesiunilor de consultare publică va constitui un test de maturitate pentru clasa politică și pentru întreaga societate românească. Doar prin reforme structurale se pot asigura, pe de o parte, accelerarea convergenței nivelului PIB/locuitor cu nivelul din țările europene dezvoltate și, pe de altă parte, finalizarea procesului de integrare europeană prin aderarea cu succes a României la eurozonă.

O viziune asumată pe termen îndelungat dincolo de durata unor cicluri electorale este singurul element care poate asigura coerență și continuitate în dezvoltare. În absența acestui angajament comun, evoluțiile vor fi punctuale, necoordonate și vor adânci disparitățile economice, diferențele între urban și rural, vitezele de dezvoltare diferite între regiuni, între economia României și cea globală.

Trebuie să avem curajul să facem saltul care să ne asigure competitivitatea într-o lume aflată pe o curbă accelerată de evoluție și schimbare, fără să ne uităm trecutul. Să trecem de la conservare la dezvoltare. Să prețuim valorile tradiționale și să le creștem potențialul economic prin creativitate și inovație.

Să aducem România la adevăratul său potențial de dezvoltare.

VIZIUNE 2020

ROMÂNIA: țara în care vreau să trăiesc, să muncesc și să mă întorc.

ROMÂNIA COMPETITIVĂ

Ținta de creștere economică: 5% până în 2020

OAMENI

- EDUCAȚIE
- SĂNĂTATE
- NATALITATE
- DIASPORA

PRODUCTIVITATE

- AGRICULTURA
- SECTOARELE CREATIVE
- TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI & COMUNICAȚIILE

CAPITAL

- FONDURI EUROPENE
- PIAȚA DE CAPITAL
- INVESTIȚII DIRECTE

FACILITATORI

- INFRASTRUCTURĂ
- CADASTRU
- DEBIROCRATIZARE
- ACHIZIȚII PUBLICE
- CERCETARE ȘI DEZVOLTARE
- EFICIENȚĂ ENERGETICĂ

PRINCIPII

- ORIENTAREA PERMANENTĂ CĂTRE CETĂȚEAN
- ACCESIBILITATE ȘI INTERCONECTARE
- ÎNCREDERE, SPERANȚĂ ȘI BUNĂ CREDINȚĂ ÎN CONTRACTUL ECONOMIC
- CURAJ, CONTINUITATE, COLABORARE